

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СИСТЕМНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Визначено зміст економіко-екологічної трансформації, проведено аналіз розмежовування суміжних категорій, розроблено механізм проектування економіко-екологічних трансформацій на основі системного підходу до формування основних напрямків економіко-екологічної трансформації.

Ключові слова: *природоохоронна діяльність, економіко-екологічна система, економіко-екологічна трансформація.*

Вступ. Осмислення нових тенденцій розвитку України при забезпеченні високих темпів економічного зростання в контексті економіко-екологічної безпеки розвитку потребує всілякого обліку і врахування сучасних тенденцій і очікуваних трансформаційних процесів. Тому проблеми економіко-екологічних змін – зворотних і незворотних трансформацій, які значною мірою визначають потенційні резерви соціо-еколого-економічних процесів потребують визначення і розробки концептуальних і прикладних основ економіко-екологічних трансформаційних процесів.

Проблеми навколишнього природного середовища та сталого розвитку сьогодні стали найважливішою галуззю наукових досліджень. Ключовим питанням залишається комплексне наукове обґрунтування шляхів та методів гармонізації економічного розвитку і природокористування. Аналіз і розвиток загальнотеоретичних положень обґрунтування природоохоронних витрат знайшли відображення в роботах таких вітчизняних фахівців як В.Г. Ковальов, Б.В. Буркинський, С.К. Харічков, В.М. Степанов, О.Г. Балацький, О.О. Веклич, Б.М. Данилишин, В.М. Тригобчук, проблеми переходу на засади сталого розвитку ретельно досліджували Л.Г. Мельник, Т.П. Галушкіна та ін. Їх напрацювання є підґрунтям подальшого дослідження широкого спектра проблем еколого-економічного розвитку.

Мета дослідження. Недостатній ступінь дослідження існуючих проблем в умовах соціально-економічних трансформацій в Україні, необхідність наукового обґрунтування економіко-екологічних трансформацій на фоні погіршення відтворювальних функцій економіко-екологічних систем, що потребує формування концептуального базису трансформаційних процесів в природоохоронній діяльності як на місцевому, так і на глобальному рівнях, обумовили мету і зміст дослідження.

Метою даної роботи є розробка понятійно-категоріального апарату економіко-екологічної трансформації, визначення основних проблем трансформаційного процесу, змісту і напрямку подальших досліджень, оскільки чіткість понятійного апарату та з'ясування методологічних основ дослідження – важливі умови формування наукової концепції. Міждисциплінарність соціо-економіко-екологічних проблем спричиняє певні термінологічні ускладнення. Попереднє визначення концепційних засад дослідження, з'ясування суті нових понять, уточнення значень понять, що вживались раніше, спрямоване на уникнення таких ускладнень і є об'єктивною необхідністю кожної наукової праці.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є теоретичні положення економічної науки, праці в галузі економіки природокористування і охорони навколишнього природного середовища та системний підхід.

Результати дослідження та їх аналіз. Загострення суперечностей світового розвитку об'єктивно переконують в необхідності перегляду концептуальної бази

економіко-екологічної трансформації. Концепція проектування економіко-екологічної трансформації повинна служити базою стратегії, тактики та системи заходів ефективних та прогресивних перетворень. Першочергове завдання такої трансформації – це розв’язок дилеми між економікою і екологією, саме існування щодо тези (вищої точки дедукції), антитези, свідчить про те, що об’єктом дослідження є система.

Традиційний аналіз екологічної системи переконував би, що оптимальним для суспільства була б відмова від використання технологій, що забруднюють навколишнє середовище, скорочення споживання, відмова від транспорту тощо. Традиційний аналіз економічної системи переконує, що екологічні витрати непродуктивні, знижують ефективність і тому зайві. Аналіз економіко-екологічної системи традиційними методами був би або двома окремими аналізами кожної із систем, або безрезультатним, оскільки критерії ефективності цих систем є протилежними. Виникнення подібної дилеми переконує в тому, що істотні властивості системи, взятої як ціле, впливають із взаємодії її частин, а не з їх дій, взятих окремо.

Таким чином, для аналізу економіко-екологічної трансформації, де об’єктом дослідження є економіко-екологічні системи, необхідно використовувати методологію системного підходу.

В системному підході виділяють три етапи:

- 1) ідентифікація цілого (системи), частиною якого є предмет дослідження;
- 2) пояснення поведінки чи властивостей цілого;
- 3) пояснення поведінки чи властивостей предмета дослідження, з точки зору його ролі та функцій у цілому, частиною якого він є.

Аналіз почнемо із з’ясування категорії „економіко-екологічна система” як об’єкта наших подальших досліджень. В будь-якій галузі знань важливе значення має точність і однозначність формулювань і визначеність базових категорій і понять, що відображають сутнісні, загальні властивості і відношення явищ дійсності. Тому формування понятійно-категоріального апарату буде сприяти:

- правильній ідентифікації об’єкта дослідження, розумінню закономірностей і законів безпечного розвитку економіко-екологічних систем;
- конкретизації напрямків наукових досліджень в системі відносин стосовно трансформації економіко-екологічних систем;
- розробці наукових концепцій управління і проектування економіко-екологічної трансформації.

Поняття „економіко-екологічна система” складається із трьох слів – економіка, екологія, система.

Система – це сукупність окремих частин, об’єднаних у ціле, що породжує нову якість, якої не мали частини, з яких складається система. З’ясуємо зміст терміну „економічна система” і результати узагальнимо в табл. 1 [2].

Проаналізувавши тлумачення терміну „економічна система”, можна дійти до висновку, що у наведених вище визначеннях відсутнє згадування про навколишнє природне середовище як базис для формування характеру суспільних відносин стосовно виробництва, розподілу і перерозподілу різноманітних благ. Але жодне з матеріальних благ не може бути вироблене без участі навколишнього середовища, тобто економічна система виникла, розвивається і функціонує в екологічній системі. Таким чином економіка, суспільство та навколишнє середовище поєднані коеволюційними відносинами. Економічні системи не просто функціонують у певному навколишньому середовищі, а й суттєво впливають на його якість. Тому вважаємо за доцільне вживати термін „економіко-екологічна система”, оскільки розвиток економічної та екологічної систем взаємопов’язаний і взаємообумовлений.

Таблиця 1 - Дискусії стосовно змісту терміну „економічна система”

Дж.К.Гелбрейт	Економічна система – це система, яка виробляє продукти харчування, переробляє, упакує і розподіляє їх... забезпечує законність і порядок, організовує національну оборону...
Ф.Прайор	Економічна система складається з тих частин політичних, соціальних і економічних інституцій, організацій, законів, правил і переконань, що взаємодіють безпосередньо чи опосередковано, впливаючи на споживання, розподіл чи обмін і виробництво (що виробляти, скільки виробляти і як виробляти)
Д.Камершен	Економічна система ... є системою інституцій, пов'язаних із підняттям і реалізацією економічних завдань
П.Грегорі Р.Стюарт	Економічна система є набором механізмів і інституцій для прийняття та виконання рішень стосовно виробництва, доходів і споживання на даній території
К.Гайтані	Економічна система є комплексом організаційних моделей індивідуумів і груп, зайнятих діяльністю для задоволення людських матеріальних потреб
Б.Гаврилишин	Функціями економічної системи є виробництво і розподіл багатства

Поняття „економіко-екологічна система” з'явилося в економічній літературі на початку 1970-х років. Різниця в термінах „еколого-економічна система” і „економіко-екологічна система” в тому, що якщо еколого-економічна система розглядається в межах певних природно-виробничих комплексів, економічних районів, то вживається термін „економіко-екологічна система”.

Оскільки головною стратегічною метою визначена коеволюція цілей розвитку в межах економіко-екологічних систем, то інтерес представляють існуючі наукові концепції стосовно вирішення проблеми безпечного розвитку економіко-екологічних систем, які наведені в табл. 2 [1, 4].

Аналізуючи наведені концепції, можна зазначити, що модель сталого розвитку розглядається світовим співтовариством, як саме така, що покликана забезпечити оптимальний економічний ріст при збереженні (а в перспективі - і покращенні) стану довкілля. Економіко-соціо-екологічний підхід передбачає тривимірність досліджень і дозволяє інтерпретувати завдання майбутнього в новій якості. Об'єктивно виникає необхідність подальшої переорієнтації традиційних принципів економічного розвитку, перенесення акцентів з переважно кількісних параметрів зростання на його якісні характеристики.

Перехід до сталого розвитку в умовах наростаючої еколого-економічної кризи не може відбуватися автоматично. Таким чином, ставиться питання про те, що в нинішніх умовах необхідно створити надійну базу для стійкого відтворення і розвитку економіко-екологічних систем. Вирішення цієї проблеми можливе при умові розробки сценарію розвитку економіко-екологічних систем. Саме цей перехід в нашому дослідженні потребує ретельного вивчення і ми логічно переходимо до аналізу категорії „трансформація”:

Трансформація – (лат. *transformatio*)

- 1) перетворення, зміна вигляду, форми та властивостей об'єкта;
- 2) внесення до клітини генетичної інформації за допомогою ізольованої ДНК, що призводить до виникнення у клітини-трансформанта якостей, властивих організму – джерелу ДНК [5].

Більшість вчених застосовують цей термін у словниковому значенні, тобто як перетворення та видозміну. Трансформація визначається як комплекс змін, що відбуваються об'єктивно. Проте сутність і об'єктивність змін не розкривають сутності трансформації, оскільки метаморфози, трансмутації та деформації теж відбуваються об'єктивно і супроводжуються змінами. Деякі зміни поглинаються самою системою, завдяки здатності систем до самоорганізації і саморегулювання. Тут можна дійти до висновку, що трансформація – прогресуюче перетворення структури системи, що

виходить за межі її поглинальних властивостей. Оскільки об'єктом дослідження є система, то трансформація - це не зміна, а перетворення, причому лише та частина перетворень, що виходить за межі можливостей самоорганізації системи. Якщо застосувати процесний підхід до аналізу цієї економічної категорії, то ми одержимо таке визначення: трансформація - це не стан системи, а заміна однієї системи іншою, трансформація характеризує не функціонування, а розвиток, тобто процес, при якому протягом визначеного терміну відбуваються кількісні і якісні зміни, структурні перетворення всіх елементів системи, що носить динамічний характер.

Таблиця 2 – Концепції вирішення проблеми безпечного розвитку економіко-екологічних систем

Критерії оцінювання	Головна теза концепції	Назва концепції
Головна причина екологічної кризи	Недоліки в розвитку виробничих сил	Технічний детермінізм
	Недосконалість системи інститутів суспільства	Інституціоналізм
	Обмеження розвитку і розповсюдження ринкових відносин	Неокласицизм
Ставлення до можливості подолання екологічної кризи	Негативне – криза не подолається	Екологічний песимізм
	Позитивне – подолання кризи можливе	Технологічний оптимізм
Ставлення до коеволюції економічного росту та охорони довкілля	Негативне – економічне зростання потрібно зупинити	Теорії „антизростання”
	Позитивне – економічне зростання можливе	Теорії якісного і модифікованого зростання
Запропоновані заходи проведення екологічної політики	Методи прямого державного регулювання	Дирижизм
	Ринкові методи	Неокласицизм
	Змішані методи	Неокласичний синтез
Ставлення щодо взаємозгодженості соціальних, економічних і екологічних пріоритетів подальшого розвитку суспільства	Перехід від аграрної до промислової економіки без врахування екологічних пріоритетів	Теорія модернізації
	Домінуюча роль промислового розвитку без врахування екологічних пріоритетів	Концепція індустріального суспільства
	Наукові підходи до розв'язування дилеми „економічне зростання – охорона навколишнього середовища”	Теорія постіндустріального суспільства
	Аналіз факторів, що породжують і поглинають конфліктні ситуації між суспільством і природою	Екологічно орієнтована теорія суспільного розвитку
	Баланс між економічним, екологічним і соціальним розвитком суспільства	Теорія сталого розвитку
Запропоновані моделі еколого-економічного розвитку для країн з перехідною економікою	Країна в процесі економічного піднесення та інтеграції в загально-цивілізаційну систему проходить стадії: традиційне суспільство, визрівання передумов для ривка, ривок для само підтримуючого зростання, ера масового споживання	Модель лінійних стадій розвитку (зростання)
	Внутрішні чинники і механізми господарського розвитку в сукупності здатні забезпечити саморозвиток і самовідтворення національних економічних систем	Теорія ендогенного зростання
	Баланс між екологічним і соціальним розвитком суспільства	Теорія сталого розвитку

Оскільки категорія „економіко-екологічна трансформація” є похідною від категорії „розвиток”, вчені у своїх дослідженнях часто категорію трансформація ототожнюють з такими суміжними їй поняттями як „зміна”, „розвиток” і „еволюція” [3]. Спробуємо

розмежувати ці категорії, здійснивши їх порівняльну характеристику, наведену у табл. 3.

Таблиця 3 – Порівняльна характеристика категорії „трансформація” з її синонімами

Критерії порівняння	Трансформація	Розвиток	Еволюція
Зміст категорії	Процес перетворення складу, структури і функцій системи	Незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів	Еволюція – це розвиток, що вже відбувся, в класичному розумінні означає незворотний процес розвитку
Напрямок	Лінійно-прогресивний Циклічно-прогресивний Лінійно-регресивний Циклічно-регресивний	Регресивний Прогресивний	Лінійна Циклічна
Суб'єкти	Суб'єкти природодокористування і природоохоронної діяльності	Державні та регіональні органи управління	Людство
Об'єкти	Екосистеми в межах ТВК (економіко-екологічні системи)	ТВК (територіально-виробничі комплекси)	Суспільні відносини

Проаналізувавши існуючі аспекти тлумачення категорії „трансформація”, пропонуємо для розгляду наступне визначення: Економіко-екологічна трансформація – це процес безперервного перетворення економіко-екологічних систем, який характеризується спрямованістю, динамікою, модальністю, сприяє реалізації їх внутрішніх властивостей і зовнішніх зв'язків та відносин на основі досягнення збалансованого і безпечного розвитку.

Для прискорення перехідного періоду й одержання позитивних результатів від трансформаційних процесів необхідно дослідити його особливості та врахувати їх при проектуванні економічних та екологічних трансформацій.

Економіко-екологічна трансформація характеризується нестійкою динамічною рівновагою, в процесі якої відбуваються трансформаційні зміни. Ці зміни можуть бути як позитивними, так і негативними - залежно від обраних цільових орієнтирів та ступеня керованості трансформаційним процесом.

Вихід із стану нестійкої рівноваги потребує формування нових концепцій розвитку, нових способів та інститутів регулювання економіко-екологічних відносин. Перехід до нової якості економіко-екологічної системи сприяє виникненню нових взаємозв'язків, що в свою чергу вимагає розробки системи регулювання та координації відносин з метою структурної перебудови пропорцій взаємодії.

Економіко-екологічна система в процесі трансформації набуває особливих якостей і закономірностей функціонування. Для аналізу економіко-екологічних трансформацій важливе значення має визначення трансформатора та напрямків його впливу, оскільки лише в цьому випадку наслідки його впливу можуть проектуватись і піддаватись управлінню. Стосовно впливу трансформатора можна зазначити, що він спричиняє деформації, як незначні, так і суттєві. Таким чином трансформаційні процеси починаються з деформації. Самі деформації можна розглядати як позитивний і негативний фактор. В першому випадку, деформації зумовлюють регресивний розвиток системи, за якого спостерігається або погіршення стану, або застосування застарілих

заходів. В другому випадку, деформація викликає прогресивні зміни в системі і виникає потреба в лише правильному управлінні деформаційним процесом.

Початок трансформаційного процесу ми пов'язали із впливом трансформатора, який викликає таку деформацію економіко-екологічної системи, яка породжує багато деформацій структурних елементів системи в цілому, які сама система не в змозі поглинути, і відбувається перетворення. Такі деформації можна назвати трансформаційним мотивом.

У відповідності із загальною теорією систем, трансформаційні процеси можна представити таким чином:

1. Порушення стану рівноваги за рахунок впливу трансформаційного мотиву, внутрішній потенціал розвитку вичерпаний.
2. Руйнування консервативних структур, що не відповідають новим умовам.
3. Звільнення потенціалу подальшого розвитку.
4. Виникнення передумов подальшого функціонування нового стану рівноваги.
5. Досягнення нового стану рівноваги.
6. Забезпечення нормального функціонування системи в умовах рівноваги.

Трансформація завжди повинна закінчуватись стабілізацією.

Таким чином, проблема майбутнього цілком залежить від визначення і обґрунтування напрямку трансформаційних процесів в природоохоронній діяльності в контексті забезпечення безпечного розвитку економіко-екологічних систем.

При здійсненні такої трансформації при реалізації якісно нових цілей сталого розвитку перехід на новий виток економіко-екологічної еволюції пов'язаний з високим ризиком та ймовірністю помилок і невдач. Економіко-екологічна трансформація може здійснюватись поступово, а може і здійснитись у стислі строки, масштабність таких перетворень потребує ретельної підготовки і проведення розрахунків потенційних результатів заходів, спрямованих на трансформацію економіко-екологічних систем, таким чином виникає потреба в проектуванні економіко-екологічної трансформації.

Управління економіко-екологічною трансформацією являє собою адаптивний процес корегування рішень на основі контролю і аналізу змін у зовнішньому і внутрішньому середовищах [1].

Схематично економіко-екологічні трансформаційні процеси представлені на рис. 1.

Розглянемо запропоновану схему.

Етап 1. Узгодження національних інтересів з міжнародними і регіональними.

Відповідно до світової стратегії розвитку наша держава сформулювала концепцію сталого розвитку в якому: визначено напрямок стратегічних змін, сформульована основна мета, якої необхідно досягти в результаті трансформаційних змін, визначені принципи та завдання сталого розвитку. На жаль, перехідний стан, тобто трансформаційні процеси несуть загрозу національній безпеці держави, оскільки світові інтереси не завжди збігаються з національними, і тому можлива протидія центрів впливу. Трансформаційні процеси будуть ефективними при умові взаємоузгодження їх цільових орієнтирів із стратегією світового розвитку. Великою мірою на це узгодження впливає ступінь розвиненості держави і її впливовість на світовому ринку. Також викликає занепокоєння проблема узгодженості національних та регіональних інтересів.

Етап 2. Формування цільових орієнтирів економіко-екологічної трансформації та визначення основних завдань.

Оскільки стратегічна мета економіко-екологічної трансформації – це сталий розвиток, то цільові орієнтири будуть стосуватися трьох взаємопов'язаних сфер функціонування: економічної, соціальної та екологічної.

Перша сфера об'єднує цілі, спрямовані на формування конкурентноздатної, соціально-орієнтованої, екологічно безпечної ринкової економіки.

Друга сфера - соціальні цілі, спрямовані на забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, економічного і соціального добробуту кожного члена суспільства.

Третя сфера - екологічні цілі спрямовані на забезпечення охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.

Рис. 1. – Схема економіко-екологічних трансформаційних процесів.

Етап 3. Створення базису для здійснення економіко-екологічної трансформації.

Цей етап передбачає розробку і впровадження в дію механізмів економіко-екологічної трансформації для реалізації стратегії сталого розвитку та вибір найдієвіших інструментів, які по суті є трансформаційними мотивами, оскільки їх вплив спрямовує трансформаційні процеси в необхідному напрямку. Дія механізмів економіко-екологічної трансформації можлива в адміністративному і економічному напрямках.

Адміністративний напрямок передбачає передусім всього формування законодавчої бази регулювання процесів реалізації економіко-екологічних трансформацій та проведення ефективної політики запровадження відповідних трансформаційних змін на загальнодержавному та регіональному рівнях. Удосконалення системи законодавства у зв'язку з трансформаційним процесом у напрямку сталого розвитку обумовлює необхідність створення системи нагляду за дотриманням законодавства і відповідної структури інститутів, які будуть здійснювати процес контролю в економічній, екологічній та соціальній сферах.

Економічний напрямок передбачає формування фінансово-кредитного механізму реалізації економіко-екологічної трансформації та здійснення структурних перетворень в економіці держави з врахуванням екологічних та соціальних пріоритетів розвитку, а також формування механізму мотивації суб'єктів господарювання до природоохоронної діяльності та раціонального природокористування, застосування екологічно чистих технологій та випуск екологічно чистої продукції з обов'язковим формуванням механізмів відповідальності за невідповідність господарської діяльності об'єктів умовам та критеріям сталого розвитку.

Етап 4. Реалізація проектів і програм економіко-екологічної трансформації.

Цей етап передбачає реалізацію проектів і програм економіко-екологічної трансформації на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Етап 5. Супровідний контроль за реалізацією трансформаційних процесів.

Оскільки будь-яка система контролю повинна базуватись на принципі запобігання небезпекам функціонування системи, то контроль за реалізацією трансформаційних процесів передбачає:

- визначення напрямків, за якими будуть контролюватись трансформаційні процеси;
- формування критеріїв оцінки функціонування системи згідно з кожним напрямком;
- формування системи моніторингу економічного, екологічного та соціального стану з метою запобігання небезпеці в разі відхилення показників функціонування відповідно до обраних критеріїв сталого розвитку.

Безумовною метою економіко-екологічної трансформації виступає сталий і безпечний розвиток економіко-екологічних систем.

Таким чином, стратегічна мета та цільові орієнтири економіко-екологічної трансформації визначені. По суті прийнята світовим співтовариством концепція сталого розвитку передбачає трансформацію природоохоронного механізму зі стратегії охорони навколишнього природного середовища на стратегію управління якістю навколишнього середовища [4].

Висновки. Розв'язання економічних проблем із врахуванням екологічних чинників призведе до задоволення потреб в економічній та екологічній безпеці. Ці перетворення створюють умови для поліпшення якості життя населення, що дозволить задовольнити потребу впевненості у майбутньому.

Трансформаційні процеси повинні прогнозуватись і керуватись. Ускладнення екзогенних і ендогенних факторів впливу спричиняє трудоємність процесу аналізу трансформації економіко-екологічних систем за рахунок численних взаємовпливів.

Система механізмів забезпечення прогресивних трансформаційних процесів в природоохоронній діяльності повинна включати комплексні та багатопрофільні елементи, а саме:

- теоретико-методологічну основу забезпечення безпечного розвитку;
- законодавчу та нормативно-правову основу забезпечення безпечного розвитку еколого-економічних систем;
- динамічну геоінформаційну систему з можливостями оперативного контролю і довгострокового моніторингу трансформаційних процесів та інформаційного забезпечення всіх господарюючих суб'єктів;
- інвестиційний базис для прогресивної трансформації;
- організаційну основу управління трансформаційними процесами в природоохоронній діяльності та технологічну складову екологічно безпечного функціонування господарських об'єктів;
- розвиток ринкових механізмів природоохоронної діяльності;

- розвиток механізмів передачі технологій;
- систему економічних стимулюючих механізмів;
- державний та громадський контроль за діяльністю господарських об'єктів стосовно виконання вимог безпечного еколого-економічного розвитку;
- комплекс механізмів соціального партнерства.

Таким чином, створення концепції економіко-екологічної трансформації відповідає об'єктивній суспільній потребі у безперервному економіко-екологічному відтворенні. Корінним питанням і напрямом подальших досліджень залишається розробка базових критеріїв, які дозволять спроектувати і змоделювати трансформаційні процеси в природоохоронній діяльності та оцінити відповідність трансформаційних процесів довготривалим інтересам країни.

Список літератури

1. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації: монографія. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 528с.
2. Грабинський І.М. Еколого-економічна система України: порівняльний аналіз. – Львів: НТШ, 1997. – 240с.
3. *Прогнозирование* ресурсно-экологических и экономических трансформаций (на примере приморских регионов) / Под ред. Б.В.Буркинського, В.Н.Степанова. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2004. – 425с.
4. Сафонова В.И. Трансформація аграрних земельних отношений в природопользовании Украины: Монографія. – Сімферополь: ИТ «АРИАЛ», 2009. – 378с.
5. *Словарь* иностранных слов. – 18-е изд., стер. – М.: Рус.яз., 1989. – 624с.

Идентификация системных характеристик экономико-экологической трансформации.

Жавнерчик О.В.

Определено содержание экономико-экологической трансформации, проведен анализ различий пограничных категорий, разработан механизм проектирования экономико-экологической трансформации на основе системного подхода к формированию основных направлений экономико-экологической трансформации.

Ключевые слова: природоохранная деятельность, экономико-экологическая система, экономико-экологическая трансформация.

Identification of the system characteristics of economic -ecological transformation.

Zhavnerchik O.

The contents of economic-ecological transformation is determined, the analysis of distinctions of boundary categories is carried out, the mechanism of designing of economic -ecological transformation is developed on the basis of the system approach to formation of the basic directions of economic-ecological transformation.

Keywords: nature protection activity, economic and ecological system, economic-ecological transformation.